

Logos

Organ för
Föreningen Logos i Österbotten rf

Årgång 11 • nr 2
September 2013

*Så du sorg och glädje delar, att mig intetdera felar:
sött och surt i livets skål, just så mycket som jag tål.*

*Men, o Jesus, när jag gråter, giv, att hoppets glädje åter
trots all synd och nöd ändå måtte övervikten få!*

Thomas Kingo 1681

- Ledare 2 • HERRENS ängel 3 • Avsteg och det stora avfallet 5 •
 - Synkretism i Bibeln, i kyrkohistorien och i nutiden 8 •
- Notiser 12 • Böcker 13 • Bibeln, dinosaurier och Noas flod 14 •
 - Predikan 15 • Verksamhetsinformation 16 •

Trons försvar

Apoloetik är ett vetenskapligt ord som handlar om försvar av tron. Ofta handlar det om försvar mot angrepp från ateister eller från andra religioner, som islam.

Sådant försvar behövs, även om vi inte ska inbilla oss att vi har förmåga eller vishet att själva stå för försvaret. Aposteln Paulus var en framstående apologet, och hans förkunnelse kännetecknades av Ande och kraft (1 Kor 2:5):

Vi ville inte att er tro skulle bygga på människors visdom utan på Guds kraft.

Denna kraft är i allt beroende av Guds Ord. Så snart vi låter förnuftet ställas ovanför Ordet är vi inne på en farlig väg.

En front som man ofta vill undvika är den som uppstår när falska lärare och lärare dyker upp inom den kristna församlingen. Det är lättare att samla skarorna till gemensam kamp mot uppenbara förnekelse av Guds Ord än mot sådana som utger sig för att vara bibeltroende kristna.

Var finner man exempelvis försvar av den bibliska läran om barndopet, Andens extraordinära gåvor, den allmänna rättfärdiggörelsen, Bibelns lära om skapelsen eller en sund lära om den yttersta tiden, inklusive Israel?

Åtminstone verkar dessa frågor inte vara aktuella på det apologetikseminarium "Alltid redo!" som för tredje året ordnas på Evangeliska folkhögskolan i Vasa i november.

Är då sådana frågor viktiga? Kan vi inte se bort från "småsaker" och vara eniga i det väsentliga?

Sådana frågor får klara svar i detta nummer. Genom tidningen Logos utgivningshistoria – detta är det trettionde numret – har vi alltid strävat efter att ge bibliska svar, också i sådana frågor där det finns oenighet mellan kristna. Eftersom sådana svar blir alltmer sällsynta, är det fortsättningsvis nödvändigt att ägna utrymme åt dem.

I avdelningen Notiser ger vi exempel på en skrämmande utveckling, inte bara i samhället,

utan också i den lutherska kristenheten i Finland. Genom sekler har lutheranerna varit måna om att först fråga Bibeln till råds, men numera frågar man mera efter vad folk i gemen tänker och anser.

Ett av exemplen på en glidning utför bland de traditionella väckelserörelserna är den färska bok om evolutionsfilosofin som getts ut av en av förgrundsgestalterna inom femte väckelsen, teol.dr Eero Junkkaala, verksam även inom "motfakulteten" Teologiska institutet i Finland. Boken vill lära vanliga kristna hur man kan skapa samsyn mellan utvecklingsläran och Bibelns skapelseberättelse. Detta är möjligt endast om man som Junkkaala utgår från en naturalistisk filosofi, dvs. att vi inte kan räkna med Gud när det gäller vetenskaplig forskning.

Det största hotet mot ett verkligt trons försvar mot avfallet står att finna i omsorgen om att behålla understödjarskarorna. Det är lätt att marginalisera dem som kommer med obekväma invändningar mot irrläror och obiblisk praxis som notoriska kritiker, och nonchalera deras verksamhet som diskutabla "små sammanhang".

En annan farlig frestelse är att låta ekonomin styra handlandet. Det ser vi alltför tydligt i folkkyrkoledarnas reaktioner.

Mot sådant får vi med frimodighet svinga Andens svärd: "Guds Ord de måste låta stå."

OLA ÖSTERBACKA

Logos – organ för Föreningen Logos i Österbotten rf. Ansvarig utgivare: Botvid Lindström. Redaktör: Ola Österbacka. Redaktionsråd: Klas-Erik Isaksson, John Lasén och Ralf Sandberg.

ISSN 1459-3378.

Material och diskussionsinlägg sänds helst via e-post till ola@ofsystem.fi eller per post till Skolhusgatan 11 A 9, 65100 VASA.

Tidningen sänds till dem som stött Föreningen eller meddelat intresse. Gåvor för spridningen betalas till bankkonto 497028-241584, IBAN: FI80 4970 2820 0415 84, BIC: HELSFIHH.

Pärmbild och övriga fotografier: Ola Österbacka
Tryck: Korsholms Tryckeri.

HERRENS ängel

Kvällsandakt på Hjälmgården 12.7.2013 av Hans Ahlskog

Mose vallade fåren åt sin svärfar Jetro, prästen i Midjan. En gång drev han fåren bortom öknen och kom till Guds berg Horeb. Där uppenbarade sig HERRENS ängel för honom i en eldslåga som slog upp ur en buske. Han såg att busken brann av elden utan att busken brann upp. Då tänkte Mose:

Jag måste gå dit och betrakta den underbara synen och se varför busken inte brinner upp."

När HERREN såg att han gick för att se efter, ropade Gud till honom ur busken:

"Mose! Mose!" Han svarade: "Här är jag." Då sade Gud: "Kom inte hit! Tag av dig skorna, ty platsen där du står är helig mark." Och han sade: "Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud." Då dolde Mose ansiktet, ty han bävade för att se på Gud. (2 Mos 3:1-6)

Vi ska stanna inför två saker i den här texten. För det första ska vi se på begreppet HERRENS ängel och för det andra ska vi fråga oss vad denna text har att säga oss i dag utifrån Jesu bruk av denna text i NT.

Herrens ängel

Vi läste i början av texten att HERRENS ängel uppenbarade sig för Mose. Begreppet HERRENS ängel är ju bekant för oss från NT. Det sägs t.ex. att HERRENS ängel uppenbarade sig för Sakarias och detta hände precis då han höll på att tända rökelseoffret i templet (vilket en präst inte gjorde mer än en gång under sin livstid). Vi får senare veta att denna HERRENS ängel var Gabriel.

HERRENS ängel visade sig också för Josef när han var bestört över att hans trolovade Maria var gravid och ängeln fick honom att ta sitt ansvar för Maria och barnet.

HERRENS ängel kom också senare, när barnet var fött, till Josef med

budet att den heliga familjen skulle fly till Egypten undan Herodes den Store.

Ja, vi stöter på detta begrepp, HERRENS ängel, på många ställen i NT. Vi förstår av dessa ställen att det är fråga om det som vi vanligen menar när vi talar om änglar, d.v.s. skapade andevarelser som är Guds budbärare (ängel betyder ju för övrigt *budbärare* på grekiska). Vi kan också använda Hebréerbrevets definition av änglar (Hebr 1:14):

Är inte änglarna andar i helig tjänst, utsända för att tjäna dem som skall ärva frälsningen?

Men när det i vår text talas om att HERRENS ängel uppenbarade sig för Mose i den brinnande busken, är det också då fråga om en skapad ängel, t.ex. Gabriel? Nej, det är en annan ängel det är fråga om där. I texten hörde vi att HERRENS ängel uppenbarade sig i busken, men senare sägs det att *Gud* talade till Mose ur busken. Fanns det alltså flera personer i busken eller kan det rent av vara så att HERRENS ängel är densamme som Gud?

Jo, HERRENS ängel avser i detta sammanhang Gud själv och bibel-troende teologer brukar identifiera denna ängel med den andra personen i gudomen, Sonen, Messias. Han är HERRENS sändebud, HERRENS *agent* (kan man också översätta). Han är *den oskapade Ängeln*, född av Fadern före all tid. Han uppenbarade sig för Mose mer än 1400 år innan

han föddes i Betlehem. Det är märkligt, kan vi kanske tycka.

Vid detta tillfälle uppenbarade han sig i härlighet. Marken blev helig på grund av hans närvaro och Mose dolde sitt ansikte inför denna uppenbarelse.

HERRENS ängel uppenbarade sig på samma sätt också vid andra tillfällen i GT, t.ex. för Abraham, när han berättade att Abraham skulle få en son (1 Mos 18).

Ett annat tillfälle vi kan tänka på är när han under domartiden uppenbarade sig för Manoa, Simsons far (Dom 13). Också där är det helt tydligt fråga om en ängel som är Gud själv.

Vid dessa tillfällen uppenbarade sig Guds Son i härlighet. Här var det ännu inte stall och krubba, hunger och fattigdom som mötte honom. Men så blev det när han uppenbarade sig i sin förnedring, i köttet. När han blev människa.

Lika underbar som hans härlighet var för Mose, d.v.s. så att han måste skylla sitt ansikte, lika stor och total var hans förnedring då han blev människa. Jesaja profeterar om hur han var som en som man skyler ansiktet för, *han var föraktad. Vi räknade honom för intet.*

Och ändå var han Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud. Hur skulle hans samtida kunna tro det när de såg på honom? Flera gånger ville de stena honom på grund av hans gudomliga anspråk. De trodde inte att han var Messias. Och Jesus sade till dem:

Trodde ni Mose så skulle ni tro på mig, ty om mig har han skrivit. (Joh 5:46)

När Mose i Andra Moseboken rapporterade om händelsen vid den brinnande busken, om hur han mötte HERRENS ängel, då skrev han om Kristus.

Vid ett annat tillfälle, i Matt 22:32, relaterar Jesus till denna händelse när han bestraffar sadduceerna för att de inte bekände sig till uppståndelsen från de döda. Och Jesus säger:

Men när det gäller de dödas uppståndelse, har ni inte läst vad Gud har sagt till er: Jag är Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud.

Lade ni märke till orden: *har ni inte läst vad Gud har sagt till er?* Han kunde lika gärna ha sagt: *vad jag sade till er, till er största profet, Mose, från den brinnande busken.*

Jesus citerade vid detta tillfälle sig själv. *Jag är Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud*, säger han och så fortsätter han med en bibelkommentar till detta ställe:

Han är inte en Gud för döda utan för levande.

Abraham, Isak och Jakob hade dött kroppsligen för flera hundra år sedan när Gud uppenbarade sig för Mose. Deras vandring med Gud var avslutad, kunde det synas, mänskligt sett. Dessa män var ett avslutat kapitel. Ändå kallar sig Gud för Abrahams, Isaks och Jakobs Gud. För Gud var dessa inte döda.

Gud för de levande

Detta ord ska vi ta med oss i kväll. Gud är inte en Gud för döda utan för levande. Jesus sade vid ett annat samtal med judarna (Joh 8:51):

Den som bevarar mitt ord skall aldrig någonsin smaka döden.

Judarna svarade den gången (Joh 8:53):

Är du större än vår fader Abraham? Han dog och profeterna är döda. Vem ger du dig ut för att vara?

Dessa judar, sannolikt sadduceer också denna gång, hade inget evighetshopp. De kunde inte tro på kroppens uppståndelse. Frågan är om de ens trodde på berättelsen om den brinnande busken.

Sadduceerna trodde nämligen inte heller på änglar. De liknade i mångt och mycket dagens liberala teologer som inte heller tror på något övernaturligt, varken änglar eller uppståndelse från de döda. Enligt dem är allt slut när vi dör en gång. Möjligen kan vi uppstå som en tanke hos efterlevande. Kanske våra barn tänker på oss med tacksamhet långt efter att vi dött och på det sättet uppstår vi i deras sinnen. Vi lever vidare.

Nej, bort med en sådan teologi. Det är inte Jesu teologi och inte heller vår.

Jesus räknade med att Abraham och de andra patriarkerna skulle uppstå kroppsligen på den yttersta dagen, ja Abraham hade i själva verket aldrig dött annat än till kroppen. Hur skulle han annars ha kunnat ta emot den fattige Lasarus vid sin sida?

Nej, Abraham lever och mår bra i Guds paradiset. Och alla som insomnar i tron på Kristus, som bevarar hans ord, förs av änglar till platsen vid Abrahams sida, får vi veta i Lukas 16. Där har vi änglarna igen, kära sadduceer.

Det är ingalunda slut med allt när vi dör. Livet har knappt börjat. I fornkyrkan sågs t.o.m. dödsdagen som den verkliga födelsedagen, just av denna orsak, att man då slipper jordelivets plågor och som Lasarus blir tröstad vid Abrahams sida.

Vi ska också komma ihåg vad Jesus säger till den botfärdiga rövaren på korset: "Idag skall du vara med mig i paradiset."

I paradiset träffar vi inte bara människor som har somnat in i tron. Det är inte Abraham som är medelpunkten i paradiset. Det är Jesus själv. Vi får vara tillsammans med honom.

I paradiset får vi vila i väntan på uppståndelsen då vi får sitta till bords i Guds rike tillsammans med de livslevande patriarkerna Abraham, Isak och Jakob och miljoner andra Guds barn.

Under allt detta är Gud vår Gud. Han upphör inte att vara vår Gud när vi dör. Även då visar han den största omsorg om oss när han sänder sina änglar för att hämta våra dyrt köpta själar till sig.

Det står så underbart vackert i slutorden till Daniels bok. Daniel hade troget tjänat Gud i det babyloniska och senare i det medisk-persiska riket. Gud hade ofta uppenbarat sig för honom och på sin ålderdom fick han en uppenbarelse om vad som kommer att ske vid tidens slut. Daniel ville veta mera om hur det kommer att bli, men ängeln som hade kommit till honom tyckte att det han hade fått veta var nog (Dan 12:13):

Gå du bort, säger han till Daniel, gå du bort till dess änden kommer. Sedan du har vilat skall du uppstå till din del vid dagarnas ände.

Det har gått mer än 2 500 år sedan detta ord uttalades. Daniel vilar

ännu. Och många andra föregångare i tron vilar vid Abrahams sida.

En del av oss har släkt och vänner som har levat och dött i tron på Jesus. Bland människor räknas de som döda, men för Gud lever de. Han är fortfarande deras Gud. Han är deras Frälsningsklippa. Han är deras Jesus. Och han har gett dem ett löfte (Joh 11:25):

Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör, och var och en som lever och tror på mig skall aldrig någonsin dö.

Och ett annat löfte till dem som dött i tron på honom (Joh 6:39):

Jag skall låta dem uppstå på den yttersta dagen.

Vi kan sätta ihop detta ord med Jesu ord i Matt 22:

Jag är Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud. Jag är inte en Gud för döda utan för levande. Och jag skall låta dem uppstå på den yttersta dagen.

Detta är ett ord att dö på. Gud lämnar oss inte i döden. *Bäddar jag åt mig i dödsriket, är du där*, säger David i Psalm 139. På samma sätt som Jesus uppväckte Lasarus i Betania, så ska han väcka oss. Alla som är i gravarna ska höra Guds Sons röst, sägs det i Joh 5.

Vilka är det? Jo, det är våra kroppar, våra kroppar som då ska återföras med själarna. Samma öron som här i tiden lyssnar till evangelium, förkunnat av svaga och bristfälliga tjänare, ska då lyssna till Guds Sons röst och de ska få liv och bli förhärsligade.

Samma kropp som idag är behäftad med så många skröpligheter och åkommor, kanske svåra och förtärande sjukdomar, ska då bli helade av den store Läkaren.

Detta får vi se fram emot. Men vi får också se fram emot de dagar som Gud ännu ger oss här på jorden. Också idag är han vår Gud. Också idag kommer han ihåg oss och tar hand om oss. Han är för evigt vår Gud.

I Jesu namn, amen.

Hans Ahlskog är ekonomie magister och verkar som kantor och lärare i S:t Johannes evangelisk-lutherska församling.

Avsteg och det stora avfallet

Det är inte den falska religionen som är det farligaste, utan blandreligionen. Vår ambition måste vara att vi tydligt och klart bevakar de centrala sanningarna från fornkyrkan och inte ger ut dem till att delas med villoandarna, inte delar predikan och bön med dem som vi ännu inte är ense med i bekännelse eller som vi på grund av irrlära just nu måste skiljas ifrån.

Det här budskapet, som Halvar Sandell här förmedlar, är inte attraktivt i dag. Men det måste förkunnas även om det är obekvämt och anstötligt, eftersom det härleds från Guds Ord.

Avsteg och irrlära är aldrig någonting främmande i den fallna världen.

Ioch med syndafallet har Satan stigit ned i människornas värld. (1 Mos 3; 1 Joh 4:19) Han vill utöva sin makt och sitt inflytande inte bara genom att härja som den råa Djävulen med uppenbar ondska och våld, genom att fördärva mänskligt liv på allehanda sätt, genom att prägla mänsklig gemenskap med lögner osv, utan även genom att framträda som Ljusets furste, Lucifer, vilket är ett av hans namn.

S:t Paulus utlägger detta i 2 Kor 11. Djävulens tjänare i kyrkan framträder så. Kanske sker det momentant

som när Simon Petrus sade till Jesus på ett sätt som mänskligt kunde te sig vackert:

"Gud är nådig mot dig, Herre. Detta skall aldrig hända dig." Men Jesus vände sig om och sade till Petrus: "Gå bort ifrån mig, Satan!"

Och konstant som då Paulus beskriver det (2 Kor 11:13–14):

Sådana som de är falska apostlar, oherderliga arbetare och uppträder som Kristi apostlar. Och det är inget att förvåna sig över. Satan själv gör sig lik en ljusets ängel.

I den yttre kristenheten vill därför Satan i första hand framträda som ljusets ängel, för att bedra de troende och rubba dem i deras tillit till Guds Ord "för att om möjligt bedra de utvalda" (Matt 24:24).

Inte sällan hanteras frågan om heresier (partisöndring) och kätterier som något som vi som kristna befinner sig på avstånd från. (Kätter, falska religiösa anspråk, kommer från grekiskans *katharós* – ren; även om etymologin i efterhand är en sekundär sak.) Det skulle så att säga bara vara förryckta och öppet hädiska rörelser, som skulle vara heretiska och utgöra en fara för oss.

Så är det naturligtvis inte om vi tar Bibelns undervisning i betraktande. Fallet sker genom försåtlig och falsk användning av Guds ord (1 Mos 3). Framträdandet sker med den rekvisita och under den yttre dräkt som kan gälla för Kristi Ords rätta tjänare.

Ta er till vara för dem som kommer till er i fårkläder, men invärtes är rovgiriga vargar. (Matt 7:15)

Ty många ska komma i mitt namn. (Matt 24:5; Mark 13:6)

Kampen för tron måste alltid fortgå. Det är fråga om ett pågående krig.

Krisen i många kyrkosamfund är inte att det finns irrlära här i världen, för det har alltid funnits och kommer

Varg i fårkläder? (Strangecosmos.com)

alltid att finnas. Krisen är att den inte hanteras, isoleras och bannlyses inom kyrkosamfundet. Krisen är att prövningen av andarna upphör och därmed skiljandet mellan dem, vilket Skriften förutsätter (1 Joh 4:1; Upp 2:2).

Skiljandet från den falska lärans företrädare måste sedan förverkligas (Gal 1:8–9).

Paulus påpekar för församlingen i Korint (2 Kor 11:4):

Ty om någon kommer till er och predikar en annan Jesus än den vi har predikat, eller om ni tar emot en främmande ande eller ett främmande evangelium som ni tidigare inte tagit emot, då fördrar ni det bara alltför väl.

Då är man på det sluttande planet, då kommer fortsättningen inte att vara den rätta.

Kristi Kyrka på jorden är en stridande Kyrka som med Ordet är kallad att möta de försåtliga angreppen från Ondskans andemakter.

Varje kristen är också i följd av Dopet och Tron kallad att rusta sig. Detta sägs naturligtvis till församlingen som helhet: "Tag på er Guds vapenrustning!" (Ef 6:10, 11):

Bli starka i Herren och i hans väldiga kraft. Tag på er hela Guds vapenrustning, så att ni kan stå emot djävulens listiga angrepp.

Men detta förverkligas genom att församlingens medlemmar tar detta till hjärtat och följer de ord som sägs om den strid det gäller – som inte är en diskussion med människor utan ett krig där höga onda andefurstar för en kamp mot oss.

Blandreligionen är det farligaste, inte den falska religionen.

Så var det i det gamla Israel och Juda. Krisen bestod i det att man tände offereld till avgudarna samtidigt som man åkallade HERREN och besökte Jerusalems tempel.

Hotet mot den ortodoxa (rättlärande) kyrkan är inte i första hand den alltigenom kätterska kyrkan utan den heterodoxa kyrkan, där många andar får tala med samma legitimitet på något sätt som ett eko från det de onda andarna sade då Jesus drev ut dem ur mannen i gerasenernas land: *"Mitt namn är Legion, för vi är många."* (Mark 5:9b)

Avstegen som leder till det stora avfallet kommer stegvis eller utan markerade steg: glidande.

Den kyrkopraxis, som vi har efter reformationstiden till dess att den under 1700-talets första decennier bryts upp är en tid då främst enhetskulturen kommer till uttryck, trots krig och omvälvningar.

Sedan har lära och juridiktion (kyrkoförvaltning och lärodisciplin) skilts åt för att småningom blomma ut i en total heterodoxi, genom att främmande tankar från upplysningsfilosofi och begynnande bibelkritik gjorde sig gällande. Detta skedde samtidigt som fromhetslivet genom de pietistiska rörelserna till viss del blev en i förhållande till gudstjänst och sakrament oberoende sak.

Vid sekelskiftet då 1900-talet gick in hade redan också kontinentens liberalteologi slagit igenom på våra nordliga breddgrader.

Mycket som funnits med i kyrkolivet allt sedan fornkyrkans dagar intill 1800-talets omvälvningar, i praktiken fram till 1900-talets början, kan kännas främmande t.o.m. för konservativa kristna idag.

Detta har att göra med att utvecklingen småningom glidande har lämnat tidigare god kyrkopraxis och att människan har en förmåga att vänja sig vid allt. Det kan gälla att den lokala prästen ska känna dem som just i hans församling kommer till nattvarden. Att exorcism och abrenuntiation (avsägelse av Djävulen) uttalas vid Dopet. Att tillresande frågas om församlingstillhörighet och bekännelse. Att de som vill fortsätta att leva i uppenbar synd inte ges tillträde till delaktigheten i de heliga gåvorna.

Irrlärliga andar har brutit ned kyrkans tro på Bibelns ord, börjat med GT och sedan gått till NT.

Det gäller att känna igen de andar som bryter ned den andliga gemenskapen och Gudsumgängelsen förmedlad genom Ord och Sakrament.

Bibelkritiken började i hög grad med Gamla testamentet med förnumstiga påståenden om hur det ena och det andra egentligen förhåller sig ifråga om de skrifterna. Sedan övergick den till Nya testamentet, där slutligen de ord som Jesus med säkerhet uttalat under sitt jordeliv minimerades till ett ytterligt minimum.

Urkyrkan var skapande, och olika teologier i den kunde verbalt ge uttryck för Jesu ärende religiöst sett.

Vägen tillbaka är att Kristi auktoritet faktiskt får gälla. Att han utan reservation förlänas den ära som tillkommer hans gudom av evighet.

Trosbekännelserna är inte uttryck för bestämmningar som kyrkan tilldelat Kristus, utan det som han självklart i sitt väsen företräder. Därför ska allt det han uttalar mottas som hans egna ord, vilka gäller med gudomlig förpliktelse för oss, det han i förväg säger om apostlarnas ord, de maktbud han uttalar, allt det han säger om Mose, profeterna och skrifterna.

Bekännelsen till Jesus Kristus i den högkristologiska formen ska komma till heders. Det var den som utbildades vid noggrann skriftobservans, då man bekämpade giftiga irrläror som trängde in i den unga kyrkan.

Den apostoliska trosbekännelsen eller den nicaenska ska absolut inte bekännas tillsammans med villoandar, som förnekar sådant som står i dem om jungfrufödelsen, om köttets uppståndelse eller om de bestämmningar som fastställer den ära som tillkommer Kristus ensam!

Höstflod vid Lankoski, Sastmola, i oktober 2012.

Först dogmatiken, sedan etiken.

Då Bibelns ord inte längre fattades som en gudsuppenbarelse, utan som troende människors reflektioner och upplevelser, blev det svårt att göra allvar av den kristna dogmatiken. Den blev ju då endast – som det kunde heta – inte ett bestämt ord från Gud utan "trons karakteristiska sätt att se", "profeten låter JHVH säga".

Guds Ord – om det finns en Gud – kan endast finnas i indirekt mening.

Till saken hör att en stor del av dem som först utvecklade den kristna dogmatiken i liberalteologins anda ändå hade en traditionell syn i de etiska frågorna. De kunde t.ex. försvara kyskhet och äktenskapet. Det som folkkyrkorna till den delen har stått för vid det utgående 1900-talet och under 2000-talet skulle ha varit djupt främmande för dem.

I sekulära sammanhang har det sagts att de onda människornas, eller de onda härskarnas, ondska inte är det värsta utan de många tystas likgiltighet. Det samma gäller överfört på kyrkosamfund.

Kättarna och deras försvarare i kyrkoledningen är egentligen inte problemet utan det att det stora flertalet, som kallar sig kristna, finner sig i förhållandena.

De kristna måste frukta Gud och lära sig ett mera rigoröst förhållningssätt till de krafter som vill riva bekännelsen av oss. Ofta är det inte så frimodigt och klart, där det ändå t.o.m. på något sätt kunde förväntas.

Den bekännelse som reformationen gav oss är avgörande – men ifråga om förhållningssätt till omvärlden har vi mera att lära av fornkyrkan än av reformationen.

Där fornkyrkan hade att värja sig mot olika föreställningar hos mysteriereligioner och gnostiker, möter vi på ett motsvarande sätt en rad olika åskådningar som tränger sig på. Vaksamhet har inte varit i sin ordning och därför har vi inom många kyrkosamfund fått ett tillstånd som liknar mysteriereligionernas koncept. Riten och formlerna är gemensamma – men sedan är betydelsen och den bestämda meningen öppen.

Detta tillämpas rakt av i folkkyrkorna där man har upphört med katekisation och klar angivelse av vad man egentligen bekänner. "Kristna människor är inte människor som tror på samma sätt utan människor som använder samma myter." (Prof. H. Räisänen i uppsats-samlingen Raamattunäkemyistä etsimässä sid. 62–63.)

Detta är något som de facto tillämpas. "Man läser med i trosbekännelsens djupa symbolspråk och menar detsamma eller med en tolkning av något slag." (Biskop E. Vikström i Hbl 12.3.1985.)

Mysteriereligionernas koncept är ett närvarande faktum.

De kristna måste lära sig ett mera rigoröst förhållningssätt till de vilna tankarna.

Det gäller att förstå att den till undergången förande villfarelsen kan vara omedelbart inpå oss.

Bland er kommer att finnas falska lärare som smyger in förödande läror. (2 Petr 2:1)

Ur er egen krets skall män träda fram och förvränga sanningen för att dra lärjungarna över på sin sida. (Apg 20:30)

Kristi maning till vaksamhet ska aldrig upphöra att ljuda bland oss:

Vad jag säger till er, det säger jag till alla: Vaka! (Mark 13:36)

Genom en fast förvaltning av Ord och Sakrament och en passionerad och omsorgsfull pastoralvård ska församlingen skyddas från olika faror.

Vi behöver inte i detaljer följa praxis från fornkyrkans tid (vilken också då varierade) men som tankeställare kan man ta det faktum att man var noggrann med de centrala orden: trosregeln, trosbekännelsen, Fader vår, instiftelseorden, och gav inte ut detta åt hedningarna.

Vår ambition måste vara att vi tydligt och klart bevakar dessa och innehållet i dem och inte ger ut dem till att delas med villoandarna, inte delar predikan och bön med dem som vi ännu inte är ense med i bekännelse eller som vi pga av irrlära just nu måste skiljas ifrån.

Kristus är nära sin Kyrka då det skymmer. Där hans Ord och befallningar är – där är löftet (Matt 28:20):

Lär dem att hålla allt vad jag har befallt er. Och se, jag är med er alla dagar intill tidens slut.

Halvar Sandell är pastor i Petrus församling i Helsingfors.

Synkretism i Bibeln, i kyrkohistorien och i nutiden

I den här artikeln tar Hans Ahlskog fram några exempel från Gamla testamentet på hur Gud straffar sitt folk då de söker allians med fiendefolk i stället för att lita på hans ord.

Sedan fortsätter han med exempel på synkretism från kyrkohistorien och avslutar med varnande exempel från vår tid.

Inledning

En kristen församling eller kyrka kan ställas inför situationer då man gärna skulle önska att man vore fler i samma båt.

Kanske upplever man att medarbetarna i den egna församlingen är för få för att verksamheten ska löpa smidigt, eller så ställs man inför problem där man borde få hjälp utifrån, från någon som kan se på det hela med objektiva ögon eller som kan ge expertishjälp.

Kanske känner sig de kristna trängda i en allt mer sekulariserad och fientlig värld där kristna värderingar inte får komma till tals. De kristna har en hård strid att utkämpa mot djävulen, världen och det egna köttet. I en sådan strid kunde en större front vara guld värd.

Någon har sagt att i de yttersta tiderna kommer motståndet mot de kristna att vara så stort att olika

kristna grupperingar mer eller mindre tvingas att förena sig och bilda allians.

Att den kristna tron utmanas är också en av orsakerna till att den Svenska evangeliska alliansen (SEA) bildades. En annan orsak till alliansens uppkomst är att uppdraget att göra alla folk till lärjungar bättre kan förverkligas om kristna oavsett samfundstillhörighet kan samarbeta.

Denna strävan brukar kallas *unionism*.

Ett liknande argument framfördes av en kinesisk deltagare vid den internationella missionskonferensen i Edinburgh år 1910:

Enheten må vara ett i teorin önskvärt ideal i Europa, men på missionsfältet är detta en livsfråga för kyrkan. Kristenhetens splittring må vara en källa till svaghet i de kristna länderna, men i icke-kristna länder är den en synd och en skandal.

Att söka allierade när man står inför ett hotfullt läge är inget unikt för de religiösa sammanhangen, lika lite som det är något nytt i världshistorien. Vi kan t.ex. tänka på hur Finland sökte hjälp från Nazi-Tyskland när Sovjetunionen hotade landets självständighet under andra världskriget. Den finländska ledningen var tvungen att överse med nazisternas ideologi, eftersom de inte kunde räkna med någon snabb och effektiv hjälp från något annat håll i det svåra läge landet befann sig i.

Filosofen *Plutarkos* (46–120 e.kr.) lanserade ordet *synkretism* när han noterade hur olika befolkningsgrupperingar på Kreta, vilka annars inte kom speciellt bra överens med varandra, förenade sig inför ett hot utifrån.

Synkretism i Bibeln

De kristna är ett folk som mindre än några andra borde känna sig tvungna att "ljuga sig samman" med människor av annan tro och bekännelse. De kristna är privilegierade när de har

Gud att söka hjälp hos.

"Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig", utlovar Gud i Psaltaren 50:15. De kristna i en renlärig kyrka ska inte förena sig med andra kyrkor på ett sådant sätt att man blundar för att man har olika läror. Sångfrasen "Glöm allt som skiljer och låt oss tänka på: vi behöver alla varann" är inget som en kristen människa ska ta i sin mun.

Vi har redan konstaterat att unionism inte är något nytt. Paulus förmanar församlingen i Korint att *inte gå i ok som omaka par med dem som inte är av tron*, d.v.s. de som inte bekänner samma lära som de själva (2 Kor 6). Johannes varnar i sitt andra brev mycket allvarligt för att hälsa den välkommen som inte för med sig Kristi lära utan går utöver den.

Det är inte bara det nytestamentliga gudsfolket som frestas till unionism. Också under den gammaltestamentliga tiden var det lockande för Guds folk att ingå allianser för att klara sig i trängda lägen. För dem bestod hotbilden i regel av yttre hot, d.v.s. fiendefolk som hotade deras territorium och därmed i förlängningen också allt det andra som hörde till deras liv och gudsdyrkan. Vi ska se på några sådana situationer.

Exempel från Gamla testamentet

I 2 Krön 25 berättas det om hur Amasja, kungen i Juda, skulle dra ut i strid mot Edom. Förutom de trupper han kunde samla från sitt eget folk anställde han 100 000 tappra stridsmän ur broderfolket Israel.

Bibeln berättar dock att en gudsmän kom till Amasja och varnade honom för att hämta hjälp från ett folk som Gud hade förkastat (2 Krön 25:7):

O, konung, låt inte Israels här dra ut med dig, ty Herren är inte med Israel, inte med några av Efraims barn.

Amasja lyssnade till gudsmännens

Ordförklaringar

Synkretism: religionsblandning, eller att en religion under nytt namn utvecklas genom inhämtande av det "bästa" från två eller flera etablerade religioner. Förekommer ofta i moderna religionsbildningar och strömningar som New Age. (Wikipedia) – Samman-smältning t.ex. av olika religiösa idéer. (SAOL)

Unionism: strävan att ena olika teologiska åskådningar utan hänsyn till deras läromässiga skillnader. Typexempel: den preussiska unionen, som under kung Fredrik Vilhelm III tvingade lutheraner att samarbeta med de reformerta.

råd och sände hem de israeliska soldaterna trots att dessa blev mycket förbittrade på honom.

Lite senare, i 2 Krön 28, berättas det om hur den ogudaktige Judakungen Ahas vände sig till Assyrien om hjälp när edomiterna terroriserade hans rike. Tidigare hade han ansatts av araméerna och Nordriket som straff för sin ogudaktighet och när nu också edomiterna och dessutom filistéerna hade attackerat Juda vänder han sig till den assyriske kungen Tiglat-Pileser om hjälp.

Ahas visste inte vad han gjorde. Att söka hjälp från Assyrien kan liknas vid att en kristen skulle vända sig till djävulen för hjälp mot sitt eget syndafördärv.

Naturligtvis fick Ahas ingen hjälp av tyrannmakten Assur. Istället berättar Bibeln att Tiglat-Pileser drog emot Ahas och *ansatte honom istället för att ge honom stöd. Ty trots att Ahas plundrade HERRENS hus, kungahuset och furstarna och gav det åt kungen i Assyrien, hjälpte det honom inte.* (2 Krön 28:20f)

Hosea, den sista kungen i Israel, blev tvungen att underkasta sig Salmaneser, kungen i Assyrien, men han vände sig i smyg till kungen i Egypten för hjälp (2 Kung 17:4).

Under Hiskias tid hotades folket av det assyriska riket och blev också en lydstat under Assyrien. Juda var hjälplöst inför övermakten. Vad skulle man nu ta sig till? Man var utlämnad åt övermakten och det var bara en tidsfråga när Jerusalem skulle belägras.

I detta svåra läge vänder man sig till Egypten för hjälp. Egypten har

under historiens gång sällan setts som en vän till Guds folk, men nu har man en gemensam fiende, Assyrien. Varken Juda eller Egypten kan ensamt rå på assyrierna, men om man ingår allians är chanserna större.

De styrande i Juda var beredda att bortse från den historia de hade gemensam med Egypten, tiden av slaveri och förtryck som utmynnade i intermezzot vid Röda havet. Av någon konstig anledning ansåg sig Juda ha större anledning att vända sig till sin fiende Egypten för hjälp än till Gud, som ju tidigare hade räddat dem undan egyptierna.

Och Gud uttalar sitt ve över det oförnuftiga folket:

Ve de upproriska barnen, säger HERREN, som rådslår utan mig, som sluter förbund utan att min Ande är med, så att de därigenom hopar synd på synd, de som drar ner till Egypten, utan att ha rådfrågat min mun, för att söka skydd hos farao och en tillflykt under Egyptens skugga. (Jes 30:1f)

Ve dem som drar i väg ner till Egypten för att få hjälp. De förlitar sig på hästar och förtröstar på vagnar, därför att de är många, och på ryttare, därför att mängden är stor. De vänder inte sin blick till Israels Helige och frågar inte efter HERREN. (Jes 31:1)

En union med Egypten är förrädisk. Gud liknar den vid en brusten, vass rörstav som inte lämpar sig till vandringsstav. Bäst man stöder sig på den och flyttar över en del kroppsvikt på den så går den in i handen och skadar den svårt.

Du förtröstar väl på den brutna rörstaven Egypten, men när någon stöder sig på den, går den in i hans hand och genomborrar den. Sådan är farao, kungen i Egypten, för alla som förtröstar på honom. (Jes 36:6)

Juda var ett lilleputtfolk i jämförelse med Assyrien och de glömde bort att en enda man plus Gud utgör majoritet. Det som ser ut som en tillbakapressad kvarleva är i själva verket en segerhär när man håller sig till Guds ord.

Profeten Elisa hade tidigare sagt till sin tjänare som var förskräckt över den arameiska här som hade omringat dem (2 Kung 6:16):

Frukta inte! De som är med oss är fler än de som är med dem.

På Jesajas tid hade inte Juda behövt se sig ängsligt omkring efter mänsklig hjälp i nöden. Istället borde de ha lyft sina blickar till Gud och bett honom om hjälp.

Synkretism i kyrkohistorien

Vi ska i det följande se på några kyrkohistoriska exempel på synkretism.

Frestelsen att söka hjälp hos och förtrösta på människor var inget unikt för Guds folk i GT. Detsamma gäller frestelsen till synkretism, religionsblandning.

Från att ha varit mer eller mindre isolerade från varandra har olika kristna kyrkor och grupperingar ingått allianser och samarbete utan att de läromässiga skillnaderna har retts ut. Man har ljugit sig samman kring "det centrala" eller "det fundamentala" men inte velat reda ut de skillnader som finns kring lärofrågor som man anser vara mindre viktiga.

Detta förespråkades redan på 1600-talet av Georg Calixtus. Han ville gå tillbaka till de första århundradenas läroframställningar hos kyrkofäderna som han menade förenade de tre stora konfessionerna i Europa vid denna tid, katolicism, lutherdom och kalvinism. Alla bekände ju sig till den apostoliska trosbekännelsen och därför kunde denna ligga till grund för en union kyrkorna emellan.

Georg Calixtus, 1586–1656, tysk luthersk präst. (Wikipedia)

Denna bekännelse, menade Calixtus, innehöll alla läror som var nödvändiga för frälsningen och som han därför kallade fundamentala. Senare bekännelseedokument som den Augsburgska bekännelsen (1530) och Konkordieformeln (1580) skulle inte ha samma status, ansåg Calixtus.

Den rådande uppfattningen bland lutheranerna vid denna tid var en annan. Man ansåg visserligen att inte alla de läror som fanns i dessa bekännelser, och i de andra i Konkordieboken, var fundamentala läror – i den meningen att de var nödvändiga till saligheten – men de var avgörande när det gällde upprättande av unioner kyrkor emellan. Man kunde inte överse med skillnader i icke-fundamentala läror när man ingick unioner och därför motsatte man sig starkt de synkretistiska idéer som Calixtus förde fram.

Orsaken till denna typ av synkretism är ofta yttre hot mot kyrkan. Så var det också för Calixtus, som hade sett fördöelsen som det 30-åriga kriget förde med sig. Kunde sådant undvikas i framtiden? Ja, det kunde det om kyrkorna var förenade kring det centrala i kristendomen.

Vid denna tid sågs av naturliga orsaker den romersk-katolska kyrkan som huvudfienden och protestanterna försökte skapa en enad front mot denna fiende. Calixtus gick lite längre och ville även ta med katolikerna i en framtida kyrkounion för att förhindra ett nytt religionskrig. Dessutom hade hans enhetssträvanden också en andlig karaktär och inte bara en politisk.

Gär vi lite längre fram i tiden, till mitten av 1800-talet när den Evangeliska Alliansen bildades, så fanns också då yttre faror som hotade och som drev på enhetssträvandena. Den romersk-katolska kyrkan var igen på frammarsch i Nord-europa och visade sig igen från sin mest arroganta och imperialistiska sida och påminde i detta mycket om den gamla assyriska supermakten.

Ett annat hot, kanske ännu större, kom från den rationalistiska vågen. Bibeln och den kristna tron började ifrågasättas som aldrig tidigare och denna tendens utbreddes sig med väldig hastighet i Europa.

Dessa faror och ytterligare andra

gjorde att allvarliga kristna inom alla protestantiska samfund började anse att det som förenar är viktigare än det som skiljer. Även i detta läge höjdes det röster för att även inkludera den romersk-katolska kyrkan i enhetsarbetet, d.v.s. man ville räcka en hand också mot det som de flesta uppfattade som den stora fienden.

Likheten till Israels barns relation till Egypten under profeten Jesajas tid är slående. Det folk som förut hade förtryckt dem under ett 400-årigt slaveri ville Israel räcka handen till samarbete.

På samma sätt var det med protestanterna. För ungefär 300 år sedan hade man genom reformationen befriats från påvens tyranni och nu fanns det alltså en opinion för en union där också den romersk-katolska kyrkan skulle ingå.

Majoriteten av dem som arbetade fram den Evangeliska Alliansen var dock emot att påvekyrkan skulle inkluderas. Innan den Evangeliska Alliansen bildades samlades i oktober 1845 216 representanter för 19 olika kyrkosamfund för att göra upp riktlinjer för den kommande kyrkounionen. Alliansen var klart calixtinsk i den meningen att man inte ansåg att full läroenhet var något villkor för deltagande i alliansen.

Alliansens välbekanta motto var:

In things essential unity, in things non-essential liberty, in all charity (i väsentliga saker enhet, i icke-väsentliga saker frihet, i allt kärlek).

Till det väsentliga räknades t.ex. läroerna om Skriftens inspiration, treenighetsläran och läran om rättfärdiggörelsen genom tron allena. Man enades om 9 punkter som skulle utgöra lärogrund för alliansen. Dessa läropunkter skulle man enas kring, men inte heller kring dessa frågor var man absolut. Syftet var snarast att visa riktlinjer för vilka trosriktningar som var önskvärda medlemmar i unionen.

Om vi från mitten av 1800-talet går framåt hundra år så kommer vi till tidpunkten när *Kyrkornas Världsråd* blev till. Evangeliska Alliansen hade enats kring 9 läropunkter, men i konstitutionen för *Kyrkornas Världsråd* som antogs i Amsterdam 30 augusti 1948 fanns bara en punkt kvar: Kristi gudom.

”Kyrkornas Världsråd är en gemenskap av kyrkor, vilka bekänner sig till vår Herre Jesus Kristus såsom Gud och Frälsare”, hette det i konstitutionen.

På denna korta bekännelse ville man alltså bygga kristen enhet. Dessutom tog man inte ställning till hur denna sats tolkades i de olika medlemskyrkorna, vilket öppnade för att även unitariska kyrkor (kyrkor som förnekar treenigheten och därmed också Kristi gudom) kunde omfatta denna ”bekännelse”.

Synkretism i vår tid

Hur ser det då ut i vår tid? Finns det också nu synkretistiska tendenser?

Ja, ett fenomen som kan lyftas fram är bildandet av *Equumeniakyrkan* i vårt västra grannland år 2011, där *Missionskyrkan*, *Baptistsamfundet* och *Metodistkyrkan* fusionerades.

Ett annat exempel är *Ulf Ekmans* och *Livets Ords* nyväckta intresse för den romersk-katolska kyrkan.

Ytterligare ett kan sökas i den svenska *Missionsprovinsens* frieri till den laestadianska väckelserörelsen i Tornedalen. De företrädare för Missionsprovinsen (Mpr) som delar nattvardsgemenskapen vid Tältföreningens stormöten kan knappast vara omedvetna om den från den lutherska bekännelsen avvikande sakramentssyn som får anses vara förhärskande bland laestadianerna. Det samma gäller synen på arvsynden.

Det står klart att någon full läroenhet inte föreligger mellan Mpr och östlaestadianerna i Norrbotten. Ändå är Mpr tydligt intresserad av kontakten till laestadianerna. Kan orsaken manne sökas i de senares imponerande numerär?

Laestadianismen är den klart största och livskraftigaste väckelserörelsen i Norden och det har alltid varit en frestelse att söka styrkan i att man är många.

Så var det också för de judar som lämnades kvar i Jerusalem när folkets elit av Nebukadnessar fördes bort till fångenskapen i Babylon. Gud säger till Hesekiel (Jfr Hes 33:23ff):

Du människobarn, de som bor ibland ruinerna i Israels land säger: Abraham var ensam, och ändå är vrede han landet. Vi är många, så mycket mer måste väl vi då ärva landet!

Bilden (avsiktligt förvrängd) har inget samband med texten.

Missionsprovinsens biskop *Roland Gustafsson* uttrycker i bloggen *Gigantiskt stormöte* (Mpr-bloggen) sin förtydning över den uppslutning som rådde vid laestadianernas stormöte i *Juhonpieti/Erkheikki* sommaren 2012.

Går vi över till vårt eget land i vårt sökande efter synkretistiska företeelser så kan vi nämna t.ex. arrangemanget *Kyrkhelg* som arrangeras varje höst i *Karleby*.

Förutom *Karleby* svenska församling står en mängd väckelserörelser och andra, främst "gammaltroende", grupper som arrangörer. För ett halvt sekel sedan skulle ett sådant arrangemang ha varit en omöjlighet, av läromässiga skäl.

Evangeliföreningen höll hårt på sin lära om den allmänna rättfärdiggörelsen och ville inte ha något utbyte med grupper som inte hade denna lära. Laestadianerna, med sin exklusiva församlingssyn, skulle inte heller ha varit med och än idag står bara ett fåtal fridsföreningar som arrangerar för kyrkhelgen.

Detta faktum bör samtidigt lyftas fram till heder för östlaestadianismen i *Österbotten*, eftersom det är ett tecken på att man ännu inte helt förbiser läroskillnader när det gäller samarbete med traditioner av annan bekännelse.

Vad är det som har gjort att samarbete mellan dessa grupper som arrangerar kyrkhelgen nu har blivit möjligt? Har man blivit

mera enig i läran än man var tidigare? Eller har man inför yttre hot valt att förena sig trots skillnader i lära? Vilket/vilka yttre hot i så fall?

Det är möjligt att de olika väckelserörelserna har närmat sig varandra i läran. Detta har dock inte skett genom lärosamtal, så att man skulle ha konstaterat enhet på alla läropunkter, utan snarare har man drivits i en mera fundamentalistisk riktning. Enighet råder kring de viktigaste frågorna och det må räcka.

Det finns troligtvis fortfarande människor inom Evangeliföreningen som håller hårt på den allmänna rättfärdiggörelsen och att dopet är ett bad till ny födelse och gör oss till Guds barn. Det finns laestadianer som anser att vi föds hit till världen som Guds barn och att dopet inte föder på nytt. Bland arrangörerna finns det människor som anser att ordningen med kvinnliga präster är obiblisk, och de som inte gör stor sak av det och menar att det är ett adiaforon (en fri sak). Men de fundamentala lärorerna är gemensamma: treenighetsläran, läran om Kristi person, försoningen o.s.v.

Också när det gäller kyrkhelgen är deltagarantalet något som gärna lyfts fram. Det är viktigt att visa att det fortfarande finns gammaltroende inom kyrkan och att de är många.

Också här anar man de kvarlämnade judarnas motto: *Vi är många!* (Hes 33:24) *Vi är många! Kyrkan tillhör också oss!*

Den gemensamma fienden för

dessa grupperingar är den liberala kyrkoledningen som inte längre erbjuder möjlighet till särvingningar för de prästkandidater som inte godkänner ordningen med kvinnliga präster.

Sammanfattning

Frestelsen till synkretism har följt Guds folk i alla tider. Innerst är det en yttring av det frö till avgudadyrkan som finns kvar hos varje kristen.

Luther säger ju i utläggningen till första budet i Stora katekesen att människans Gud är den eller det man i nöden tar sin tillflykt till.

Inför det avfall från biblisk kristendom som sker i vår tid är det lätt hänt för varje kristen att gripas av samma panik som profeten *Elisas* tjänare greps av när fienden hade omringat staden: *O, min herre, vad ska vi ta oss till?* (2 Kung 6:15)

Denna tjänare fick nåden att se Guds hästar och vagnar av eld som skyddade dem. *Elisa* förtröstade inte på mänsklig numerär, lika lite som kung *David* gjorde det. Den mäktige kungen ber i Ps 108:13 en bön som alla kristna borde göra till sin egen:

Hjälp oss mot fienden, ty människors hjälp är förgäves.

Må Gud bevara oss från att drabbas av den förbannelse som finns nedskriven i Jer 17:5:

Så säger HERREN: Förbannad är den man som förtröstar på människor och söker sin styrka i det som är kött och vars hjärta vänder sig bort från HERREN.

Finska Missionssällskapet sänder ut homopar

Finska Missionssällskapet har i 150 år verkat för hedningars omvändelse. Det har varit ett välsignelsebringande redskap som nått betydande resultat. På senare år har den kristna profilen dock börjat suddas ut. Även om man i sin senaste strategi fortfarande säger att "det kristna hoppet (är) en livsförvandlande resurs för detta liv och för evigheten" och att arbetet riktar sig aktivt till dem som inte är kristna så sägs inget om behovet av att försona sig med Gud och man tror sig numera se tecken på Guds rikes ankomst "överallt där människovärdet respekteras och rättvisa, fred och försoning råder".

Att de krafter som är likgiltiga för Guds ords auktoritet fått övermakten visade sig när senaste verksamhetsplan antogs i juni. Finska Bibelsällskapets representant Timo Junkkaala föreslog en skrivning som, med hänvisning till att samkönade parförhållanden starkt delar kristna på olika håll i världen och att man vill respektera samarbetspartnernas uppfattning, utmynnar i att man avstår från att välsigna och sända ut par som lever i samkönade förhållanden. Detta röstades ner med rösterna 205-222 samt 32 nedlagda röster.

Redan i maj beslöt FMS att sända ut ett homosexuellt par till Kambodja. Eftersom deras arbetsuppgifter kommer att utgöras av biståndsarbete kunde den mottagande kyrkan godta dem. På hemmaplan höjdes dock många besvikna och upprörda röster. Verksamhetsledaren Seppo Rissanen var snabb att skicka ett brev till alla kyrkoherdar, där han försvarede beslutet och i Kyrkpressen nr 25-26/19.6 företog sällskapets informatör, Joanna Lindén-Montes, en liknande försvarsoperation.

Får man tro representanterna för FMS så var de tvungna att handla som de gjorde eftersom de är bundna av lagen om likabehandling som förbjuder diskriminering och av kyrkans bekännelse, kyrkoordning och beslut. Dit hör kyrkomötets beslut att ett registrerat parförhållande inte utgör ett hinder för tjänst inom kyrkan.

Tydligen känner de sig inte bundna av Bibeln eftersom detta dokument inte alls nämns i sammanhanget. Ändå säger bekännelseskriterierna klart och entydigt att "den enda regel och norm, varefter alla lärar såväl som lärare bära prövas och bedömas, endast är Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter". Även kyrkolagen slår fast att kyrkan bekänner sig till den kristna tro som grundar sig på Bibeln.

Att lagen skulle tvinga FMS att godta homosexuella missionärer förefaller att vara en långsökt tolkning. Lagen om likabehandling säger att kriterier och förfaringssätt som missgynnar någon i jämförelse med andra inte utgör diskriminering om de har ett godtagbart mål (6 § 2 mom). Om inte målsättningen att lyda Bibeln är godtagbar för en missionsorganisation så är det illa ställt med religionsfriheten.

Vill man kan man också ange värdandet om ekumeniken som målsättning. Vissa kyrkor har reagerat häftigt på Svenska kyrkans godkännande av samkönade äktenskap. Att FMS börjar sända ut homopar som missionärer är knappast ägnat att befrämja ekumeniken.

Beslutet att anta ett par som lever i uppenbar otuktssynd som missionärer visar att FMS har fjärrmat sig från sin uppgift, att leda syndare till omvändelse. Man kommer osökt att tänka på Jesu ord: "Ve er, skriftlärda och fariseer, ni hycklare! Ni far omkring över land och hav för att göra någon till en proselyt, och när han har blivit det, gör ni honom till ett Gehennas barn, dubbelt värre än ni själva."

Kort efter beslutet att anta missionärerna slöt Svenska Lutherska Evangeliföreningen ett avtal med kyrkan där de erkänner övriga missionsorganisationer och förbinder sig att samarbeta med dem. Det innebär att man hälsar dem som bröder i gemenskapen, vilket 2 Joh v. 11 förbjuder. Därmed är SLEF medskyldigt till det som den andra parten offentligt framlägger som sin ståndpunkt.

JOAKIM FÖRARS

"Fallet Räsänen" avslöjande

Kanske något oväntat blev frågan om den kristnes förhållande till överheten ett av sommarens största nyhetsämnen. I sitt tal vid Folkmissionens sommarfest den 6 juli påminde inrikesminister Päivi Räsänen om att en kristen måste lyda Gud mer än människor. Hurdan mediestorm det skulle bli kunde knappast hon själv eller någon annan som var närvarande vid festen ana.

Behandlingen av Räsänen och hennes tal avslöjar på många sätt hurdan förvirring det råder i Finland såväl samhälleligt som kyrkligt.

För det första avslöjas det att förvirringen är stor inom Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Detta kan man konstatera på basis av till exempel ärkebiskop Kari Mäkinens uttalanden. På sin officiella Facebook-sida kommenterar han den 11 juni om Räsänens ord att man kan vara av annan åsikt eller av samma åsikt, men man skall inte tro att de är kyrkans officiella ställningstagande (Niistä voi olla eri mieltä tai samaa mieltä, mutta kirkon kannanotoiksi niitä ei tule sotkea.)

Vad som enligt Mäkinen är kyrkans officiella linje förblir oklart, medan det lätt går att konstatera att Räsänens uttalande stämmer överens inte bara med Bibeln och den lutherska bekännelsen, utan också med den av kyrkomötet år 1999 antagna kyrkohandboken. Där kan man i ingressen för 24:e söndagen efter pingst läsa: "Det kan uppstå situationer då den (överheten) handlar mot Guds vilja eller vill hindra evangeliets frihet. Då måste de kristna både som individer och som samfund följa sitt samvete som är bundet till Guds ord."

För det andra avslöjar fallet Räsänen vilken förvirring det råder i etiska frågor även på ett samhälleligt plan. Guds ord kanske inte är normen för gemene man, men tanken om att frågor om rätt och fel står ovanför rådande lagstiftning är allmänmännisklig. Etiken – vare sig den är kristen eller inte – påverkar lagstiftningen, inte tvärtom.

Detta tycks ha fallit i glömska bland allmänheten, mitt i iveren att ta avstånd från Räsänen.

OTTO GRANLUND

Vägen fram - 13 i Hillerød

För åttonde gången ordnas Nordisk Evangelisk-Luthersk Konferens (NELK) den 18–20 oktober. Denna gång är LMH i Hillerød, Danmark, i turen att stå för värdskapet. Senast ordnades konferensen där för fem år sedan.

Konferensens genomgående tema är *Rättfärdiggörelsen av tro*.

Ämnet belyses från olika aspekter av *Jan Bygstad*, pastor i DELK, Bergen (har medverkat varje gång sedan starten 2004), *Hans Erik Nissen*, tidigare föreståndare för LMH och nu präst i Nordsjællands valgmenighet, *Timo Laato*, lektor i NT vid Församlingsfakulteten i Göteborg, *Torben Kjær*, lektor i NT vid Dansk Bibelinstitut i Köpenhamn samt *Sten Rydh*, präst i Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige (inte att förväxla med Svenska kyrkan!), i församlingar i Stockholm och Bengtsfors.

Övriga medverkande är *Halvar Sandell*, *Lars Borgström*, *Mikkel Vigilius*, *Per Bergene Holm* och *Peter Olsen*, alla kända från tidigare konferenser.

I programbroschyren står bl.a. följande om bakgrunden till NELK (översatt från danska):

I mars 2004 samlades omkring hundra människor i Vasa i Finland till en nordisk konferens med temat "Vägen fram". Arrangörerna delade oron över den andliga och kyrkliga situationen i de nordiska länderna. Det var uppenbart för dem, att de nordiska folkkyrkorna inte längre kunde betraktas som kristna kyrkor i biblisk mening, och att den ökande andliga och teologiska upplösningen var ett hot också mot de gamla lutherska missionsföreningarna. På denna grund önskade de kalla bibeltroende kristna i Norden att på nytt begrunda Bibelns ord och den lutherska läran för att stärka tron och den andliga enheten och få ljus över vägen fram.

Konferensprogrammet finns på logosmappen.net under rubriken Senaste nytt. Res gärna till det höstfagra Hillerød och ta del av undervisning och gemenskap!

De tre senaste konferensernas huvudföredrag har samlats i en bok per konferens. Boken från fjolårets konferens utkommer lagom till Hillerødmötet. (Se närmare här intill.)

Böckerna från 2010 (Vasa) och 2011 (Norrköping) presenteras i Logos nr 2/2012.

Bok om teistisk evolution väcker debatt

Eero Junkkaala är en framträdande teolog inom den finska femte väckelsen. Han har skrivit drygt 30 böcker om Bibelns historia och arkeologi samt över olika andliga teman. Han var generalsekreterare för Teologiska institutet i Finland 1988–2005 och blev teol.dr vid Åbo Akademi 2005.

Det är anmärkningsvärt när denna välkända representant för konservativ kristendom ger ut en bok som försvarar den naturalistiska vetenskapens främsta flaggskepp: evolu-

tionsteorin. Hans nyutkomna bok *Alussa Jumala loi ...* (I begynnelsen skapade Gud ...) har redan väckt stor uppmärksamhet.

Den som läser finska kan ta del av en djupgående debatt på www.areio-pagi.fi.

Det mest tragiska, ur en bibeltrogen kristen synvinkel, är att Junkkaala uttryckligen vänder sig till vanliga kristna, vilket måste väcka förvirring. Hans bok är inte avsedd att vara ett vetenskapligt dokument.

Junkkaala får i den nämnda debatten kritik också av andra teistiska evolutionister, bl.a. för att han inte tar tillräckligt allvarligt på frågan hur det onda kom in i världen.

För den som läser Bibeln borde lösningen vara klar: "Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden." (Rom 5:12)

OLA ÖSTERBACKA

Böcker

NELK 2012

Ytterligare en bok med föredrag från NELK-konferenserna presenteras lagom till 2013 års konferens i Hillerød. Den har redigerats av *Lars Borgström*. För layouten står *Bert-hold Nilsson*.

Boken innehåller följande föredrag:

- *Ola Österbacka*: NELK – varför – för vad? Inledningsanförande.
- *Lars Borgström*: Lag och evangelium i förkunnelsen med särskild betoning på frälsningstillgången.
- *Mikkel Vigilius*: Embetet og det allmenne prestedømme fra urkirken till pietismen.
- *Per Bergene Holm*: Ämbetet och det allmänna prästadömet i lågkyrklig väckelse-tradition (sv. övers.).
- *Timo Laato*: NT om vad som är förpliktande till kyrkogemenskap.
- *Bengt Birgersson*: Församlingens barn- och ungdomsverksamhet i Bibelns ljus.
- *Jan Bygstad*: Församlingsledarens utrustning och liv – i ljuset av NT. Enligt tidigare praxis ingår inte de

kommentarer som hade begärts av företrädare för andra traditioner än föreläsaren. Det hade i många fall varit en viktig komplettering, eftersom konferensföredragen står för varje talare och inte är en gemensam uppfattning för deltagarna eller NELK som helhet.

I synnerhet *Mikkel Vigilius* efteråt bearbetade föredrag är teologiskt mycket värdefullt och håller en hög akademisk klass.

Boken rekommenderas varmt. Den kan köpas bl.a. via Logos förlag.

ÖÖ

Mats Molén höll kurs i Biblion:

Bibeln, dinosaurier och Noas flod

Den 18 maj 2013 inbjöd Föreningen Logos till en kursdag med "Sveriges Mr. Skapelse", Mats Molén. Tyvärr bjöd vädret på hårt motstånd – det var en dag med riktig högsommarvärme, och den tog bort en stor del av publiken. En annan konkurrent fick vi av pågående match mellan Sverige och Finland under VM i ishockey.

Åhörarskaran som mötte upp var alltså mindre än väntat, drygt 30 personer. Några följde med direktsändningen.

Men vi som var med blev inte besvikna. Vi fick ta del av Moléns ingående kunskaper, som under denna kursdag koncentrerades till geologiska frågor.

I sitt första föredrag kastade Mats Molén med övertygande argument omkull de gängse teorierna om jordens höga ålder. Han visade hur enskilda forskares hypoteser för mer än tvåhundra år sedan lett till en uppfattning om hur data bör se ut för att de ska kunna tas på allvar, något som idag närmast är en religiös tro.

Sedan följde en beskrivning av jordens historia, för att sedan utmytna i Bibelns egen framställning av skapelsen och syndafloden. De mängder av fossil som har påträffats, och fortfarande hittas runt om i världen, ger ett starkt stöd åt syndaflodsberättelsen.

Var kommer dinosaurierna in?

Jo, Bibeln berättar faktiskt om djur som bäst kan förstås som dinosaurier. Det betyder att dessa har förekommit under historisk tid, tillsammans med människorna. Det visar också många fynd.

Molén driver ett skapelsemuseum i Umeå, Den förhistoriska världen, och är en flitig debattör. För ett tjugotal år sedan gav han ut boken "Vårt ursprung?" som numera tyvärr är utgången. Den finns dock nu att köpa som e-bok (<http://www.xpmedia.org>, 110 SEK).

På bokbordet kunde han dock presentera många alternativ, bland annat

en tunn skrift, "Livets uppkomst", som rekommenderas som en kort men kraftig huskur för den som funderar på skapelsefrågorna.

Han hade också med sig en mängd små fossil som kunde köpas. Också avgjutningar av dinosaurietänder fanns att bese eller köpa.

I brist på inspelningar får vi nöja oss med att rekommendera några webblänkar där det finns många inspelningar från andra tillfällen. Också andra böcker finns presenterade:

- Skapelsemuseet *Den förhistoriska världen*: www.dinosaurier.nu
- Mats Moléns egen webbplats: www.matsmolen.se
- Föreningen *Genesis*: genesis.nu

OLA ÖSTERBACKA

Bilderna till vänster visar en del av den imponerande utställning som Mats hade med sig från skapelsemuseet i Umeå. En del kunde man köpa medan andra föremål endast var till påseende.

Han hade också med sig många äldre nummer av tidskriften *Genesis*, en publikation som vi rekommenderar för alla som är intresserade av ursprungsfrågorna. Se länk ovan för uppgifter om prenumeration.

D:r Martin Luther

14:e veckan efter Trefaldighet, måndag

Från Evangelisk Själaspis för hemmet (bearbetad)

Predikan

**Vad jag vill säga är detta:
vandra i Anden, så kommer ni inte att göra vad köttet begär. (Gal. 5:16)**

Det är en stor och farlig villfarelse, att man lär att kärleken gör rättfärdig, då vår kärlek likväl är intet. Även om kärleken ändå vore något, så är den ändå alltför ringa för att den skulle kunna försona Gud och stilla Hans vrede. Ty det brister också hos helgonen, så att de i detta livet inte har en så fullkomlig och ren kärlek som de borde. Men det som inte är rent och fullkomligt, det kan inte komma in i himmelen.

Dock tröstar vi oss med att Kristus, som inte har gjort någon synd, övertäcker och smyckar oss med sin rättfärdighet. När vi är övertäckta med denna skärm och nådastol, då börjar vi att älska och att uppfylla lagen. Genom ett sådant uppfyllande av lagen blir vi ändå inte rättfärdiga eller välbehagliga inför Gud så länge vi lever här. Men då Kristus överlämnar riket åt Gud Fader, då skall tro och hopp upphöra och kärleken vara fullkomlig och evig (1 Kor. 13).

Skulle vi vara rena från alla synder och brinna av fullkomlig kärlek till Gud och nästan, så vore det visserligen så, att vi genom kärleken blir rättfärdiga och heliga, och Gud har då inte heller något mer att fordra av oss. Men i detta livet blir det inte av, utan det händer först i det tillkommande livet.

Vi får väl här Anden och Hans gåvor, så att vi börjar älska Gud och nästan, fastän mycket svagt och ganska trögt. Men om vi älskade riktigt fullkomligt, som lagen kräver av oss, så skulle fattigdom vara oss lika kär som rikedom, smärta och sorg som glädje och vällust, döden lika kär som livet. Ja, den som kunde älska Gud riktigt fullkomligt, han skulle inte kunna leva, utan skulle genast dö och försmälta i sådan kärlek.

Nu är det mänskliga förnuftet så förblindat, att det av naturen inte kan förstå och tänka något rätt om Gud. Det älskar inte heller Gud, utan är fientligt mot Honom. Därför är det som Johannes säger (1 Joh. 4:10):

Kärleken består inte i att vi har älskat Gud utan i att han har älskat oss och sänt sin Son till försoning för våra synder.

Men sedan vi genom Sonen är förlossade från synden och blivit rättfärdiga, börjar vi älska. Så visar nu Paulus med dessa ord: *Vandra i Anden*, hur vi skall fullgöra lagen. Han vill att det ord, som han har förelagt, skall förstås så här: *Tjäna varandra i kärlek*. Och han säger vidare (Rom. 13:10):

Kärleken gör inte något ont mot sin nästa. Alltså är kärleken lagens uppfyllelse.

Han vet väl att vi inte kan uppfylla lagen, eftersom synden häftar vid oss så länge vi lever på jorden. Därför är det inte möjligt att vi rätt och fullkom-

ligt kan fullborda lagen. Likväl bör vi anstränga oss att vandra i Anden, dvs. att kämpa och strida genom Anden mot köttet, och följa det som Anden driver oss till.

Paulus har här inte glömt hur man inför Gud måste bli rättfärdig endast genom tron. Ty därmed att han bjuder oss att vandra i Anden, vill han tydligt ge till känna att gärningar inte kan göra rättfärdig. Det är som om han ville säga: "När jag talar om lagens fullbordan, så menar jag att ni har två motstridiga viljor i er, nämligen anden och köttet."

Gud har i vår kärlek uppväckt en oenighet och ett krig, så att anden strider mot köttet, och tvärtom köttet mot anden. Då fordrar Han inte mera av oss, och vi kan inte heller göra mera än att följa anden och strida emot köttet.

Eftersom vi inte ännu har kommit dit att vi kan fullborda lagen, så måste vi vandra i Anden och öva oss att tänka, tala och göra vad Anden vill, samt tvärtom stå emot det som är köttsligt.

*Kom, helge Ande, Herre Gud,
giv lust att hålla dina bud,
vår köld, vår tröghet övervinn,
o kom i våra hjärtan in.
Du helga kraft, dig beder vi:
gör viljan god, gör själen fri.
Låt oss på livets väg få gå
och till Guds ära sjunga så:
Halleluja, halleluja!*

Nätresurser

När Föreningen Logos bildades i maj 2001 var huvudsyftet att bära ansvar för *Logosmappen*, som spårar sina rötter till ett privat initiativ hösten 1996. För läsare med ett kortare tidsperspektiv ges här en översikt.

Fortsättningsvis är logosmappen.net en viktig nätresurs, inte minst för att den som enda svensk webbplats har de *lutherska bekännelseskriterierna* i öppen textform, därtill lätt sökbar. Antalet unika besökare under ett år uppgår till ca 5 000.

Den allra viktigaste funktionen som *Logosmappen* lanserat är *Folkbibeln Online* (folkbibeln.net), som har ca 20 000 besökare per månad. Den är numera utlokaliserad. Servern handhas av OF system och domäntjänsten av Crossnet.

En mindre användargrupp utnyttjar *Projekt Gezelius*, som tillkom som ett nordiskt projekt åren 2005–2007. Det är en sökbar databas som innehåller den 4 200 sidor omfattande bibelkommentaren från början av 1700-talet, i den språkdräkt som gavs ut i andra upplagan på 1860-talet av EFS.

Nordiska evenemang

Den 27–28 september ordnas *Lutherdagar* i Svärtinge kyrka utanför Norrköping. Huvudföreläsare är Jan Bygstad, Bergen. För arrangemanget står föreningen *Lutherdagar*.

Se program på www.lutherdagar.se. Tanken är att dessa dagar ska återkomma årligen fram till reformationsjubileet 2017.

Den 18–20 oktober hålls *Nordisk Evangelisk-Luthersk Konferens* i Hillerød, Danmark. Se information på s. 13.

När denna tidning utkommer har redan *Biblicumdag* i Ljungby hållits med anledning av *Biblicums* 45-åriga verksamhet (21.9), men det lönar sig att hålla ögonen öppna efter inspelningar.

Det är möjligt att ta del av föredragen via inspelningar, möjligen också i direktsändning.

Logosmappen inrymmer också ett omfattande studiematerial, *Luthersk Nätbibelskola*, som tillkom som distansstöd för konfirmandundervisning 2003–2004. Också detta var ett nordiskt projekt.

För sångare och musikanter är databasen med Juhani Martikainens fria sångarrangemang. Den finns bland flera andra i *Logosmappens* databaser, direktadress: kefas.logosmappen.net/fmi/iwip.

I *Trosfrågan* finns svar på 170 viktiga frågor kring den kristna tron och Bibeln.

I detta nu finns ca 600 inspelningar, främst ljudfiler i mp3-format men även videofiler, samlade i databasen *OUS* (logosmappen.net/ous). Databasen kompletteras kontinuerligt.

Alla databaser nås från länk längst nere på *Logosmappens* ingångssida.

Tidningen Logos

har utkommit sedan 2003. Det nu föreliggande numret är det trettonde. Under de flesta åren har utgivnings-takten varit tre nummer per år, men de senaste åren har vi inte mäktat med fler än två nummer. Arkivet finns i *Logosmappen* under *Snabblänkar* och på Föreningen Logos webbplats foreningenlogos.fi.

Biblicum

intar en särskild plats i många nordiska lutheraners resursbibliotek. Stiftelsen *Biblicum* grundades för 45 år sedan, den 8 oktober 1968, på initiativ av teol. dr David Hedegård och domprosten G A Danell, för att stöda en oberoende bibeltrogen forskning.

På tidskriftens webbplats www.biblicum.se kan man läsa alla publicerade artiklar, de senare åren som fullständiga pdf-utgåvor. Vidare finns en del föredrag i mp3-format.

I databasen *OUS* finns en stor samling *Biblicum*-föredrag, verkliga pärlor från *Biblicums* kurser genom mer än fyra decennier. Inom kort kan även föredrag från *Biblicums* allra första kurser erbjudas.

Kommande verksamhet i Biblion

Gudstjänster

Svenskspråkiga gudstjänster ordnas av S:t Johannes evangelisk-lutherska församling (Stj). Normal tidpunkt är söndagar kl 11, vanligen åtminstone första och tredje söndagen i månaden. Vissa söndagar åtföljs gudstjänsten av föredrag. Den 6 oktober hålls en bibelhelg.

Direktsändningar och arkiv:
<http://sanktjohannes.info/stjdirekt>.

Finskspråkiga gudstjänster ordnas av Evangelisk-lutherska Missionsstiftet (Lutherstiftelsen) varannan söndag kl 17 och av SLT (Lutherska Bekännelsekyrkan i Finland) normalt fjärde söndagen i månaden kl 12.

Bibelstudier hålls varannan torsdag kväll kl 19 i Stj:s regi. Ämnet är Apostlagärningarna.

Missionsstiftet håller genom S:t Jakobs församling (Jakobstad) föredrags- och samtalskvällar kring temat Kyrkans sju kännetecken en måndag kväll per månad.

Se *webbkalendern* i *Logosmappen*/Föreningen Logos!

Guldgruvor på nätet:

logosmappen.net

folkbibeln.net

logosmappen.net/ous

Föreningen Logos webbplats:

foreningenlogos.fi

Föreningen Logos behöver ditt stöd:

- för utgivning och spridning av tidningen *Logos*
- för upprätthållande av *Logosmappen*
- för underhåll av *Biblion*

Varmt tack för bidrag och förbön!

Logos bankkonto: 497028-241584
IBAN: FI80 4970 2820 0415 84
BIC/SWIFT: HELSFIHH